

Čosi ju núti chodiť cik-cak, akási arytmia nôh, a potom príde bolestný kŕč, na mieste, kde sa stretáva stehno so slabinou.

„Počkaj, nebež tak.“

Avramovi sa páči rýchly zostup z kopca, aj vietor, ktorý ho plieska po tvári a chladí mu ju, ale Ora zastane, oprie sa o borovicu a pevne sa chytí jej kmeňa.

„Čo sa stalo, Ora ľeh?“

Ora ľeh, tak ju volal. A teraz sa mu to náhodou vyšmyklo z úst. Vymenia si rýchle pohľady.

„Neviem, asi by sme mali spomaliť.“

Robí malé, opatrné kroky, usiluje sa pri pohybe vynechávať boľavý bedrový sval. Avram kráča vedľa nej. *Ora ľeh* skacká medzi nimi ako veselé kozliatko.

„Niekedy som si predstavovala, že k nám chodíš zamaskovaný alebo sedíš v taxíku vedľa ihriska, keď som tam s ním, a pozeráš sa na nás. Urobil si niekedy niečo také?“

„Nie.“

„Ani jediný raz?“

„Nie.“

„Nikdy si nemal pokušenie dozvedieť sa, ako vyzerá, aký je?“

„Nie.“

„Jednoducho si ho vypustil zo svojho života.“

„Ora, prestaň. Túto otázku sme už prebrali.“

Prehltne dvojité dávku žlče, keď počuje slová „otázka“ a „prebrali“, ktoré sa k nemu akosi prikotúľali od Ilana. „Niekedy som to cítila v chrbte, čosi medzi šteklením a pichaním, tu“ – ukáže prstom – „a neobrátila som sa, zakázala som si obrátiť sa. Iba som si ticho povedala, s akýmsi nenormálnym pokojom, že si tam, celkom neďaleko, pozeráš sa na nás, pozoruješ nás. Odpočíňme si na chvíľu.“

„Už zase?“

„Ja neviem. Počúvaj, takto to nie je dobre. Ísť zase dolu, vracat' sa, to pre mňa nie je dobré.“

„Zle sa ti ide z kopca?“

„Zle sa mi ide *naspäť*, je pre mňa zlé vracat' sa rovnakou cestou – cítim to v tele. Cítim, že som celá skrivená.“

Ruky mu visia vedľa tela. Stojí a čaká na jej pokyny. V takých chvíľach sa vzdáva vlastnej vôle. V okamihu vystúpi zo svojej existencie a ukryje sa pod nepreniknuteľnou vrstvou: *nechcem mať nič spoločné so životom.*

„Počúvaj, ja... Nemôžem ísť spať.“

„Nerozumiem.“

„Ani ja.“

„Ale ten zošit...“

„Avram, nerobí mi dobre, keď ideme spať.“

Len čo tie slová vypovie, pocíti ich obsah ako silné a jasné nutkanie. Obráti sa a začne stúpať do kopca. Vie, že je to správne, nepochybuje o tom. Avram tam chvíľu stojí, vzdychne si, potom sa pohne za ňou a zašomre: „A nie je to jedno?“

Odrazu sa jej kráča ľahko, aj keď musí stúpať do svahu, aj keď musí myslieť na muža, ktorý pravdepodobne sedí na jej skale, na dne údolia, a číta, čo si zapísala do zošita. Už ho asi nikdy neuvidí, toho muža, ktorý ju očami prosil, aby mu dovolila pomôcť jej – pery mal ako zrelá, rozpolená slivka –, a s ktorým sa práve lúči a cíti pritom slabé hľadanie smútku. Mohla si s ním dať šálku kávy, ale pocítila uštipnutie domova a nemôže ísť spať.

„Ešte predtým, ako sa narodil Ofer, odkedy sa začala vojna, odkedy si sa vrátil, žila som s pocitom, že sa na mňa vždy pozeráš.“

Tak. A teraz mu povedala, čo dlhé roky robilo jej život trpkým a sladkým zároveň.

„Ako som sa pozeral?“

„Myšlienkami, očami. Neviem. Jednoducho si sa pozeral.“

V niektoré dni – ale to mu, samozrejme, nepovie, aspoň nie teraz – cítila, že v každej chvíli, počínajúc sekundou, keď ráno otvorí oči, pri každom pohybe, vždy, keď sa smeje, keď kráča aj keď leží v posteli s Ilanom, vždy hrá nejakú úlohu v jeho hre, v niektorej zo šíalených scénok, ktoré píše. A hrá väčšmi preňho ako pre seba.

„Čomu tu treba rozumieť?“ Zastane, prudko sa obráti a nechtiac naňho vychrlí: „S Ilanom sme to tak cítili po celý čas, všetky tie roky – že hráme v nejakej tvojej hre.“

„Nikdy som vás nežiadal, aby ste hrali v mojej hre,“ zašomre nahnevane Avram.

„Ako je potom možné, že sme to cítili?“

Obidvoch ich do seba vtiahne minulé čas, pohltí jedna chvíľa, dvoch chlapcov a jedno dievča, ešte takmer deti. Vezmi klobúk, vlož doň dva kúsky papiera. Ale o čo losujem? To teraz nesmieš vedieť. Potom.

„Pochop ma správne. Naše životy boli celkom reálne a bohaté, mali sme deti a prácu, chodili sme na výlety, na večere, na dovolenky do zahraničia, mali sme priateľov“ – plnosť života, znova si pomyslí Ilanovým hlasom – „a prešli dlhé obdobia, roky, keď sme ten tvoj pohľad v chrbte skoro necítili. Teda... Možno to neboli roky. Iba týždne. Dobré, možno dni, tu a tam jeden deň. Keď sme odišli na dovolenku do zahraničia, bolo ľahšie oslobodiť sa od

teba. Hoci ani to nie je celkom presné, lebo na tých najkrajších, najpokojnejších miestach som zrazu len pocítila bodnutie v chrbte – nie, v žalúdku, presne tu, a cítil ho aj Ilan, v tej istej sekunde, vždy. Ale nebolo to pre nás nič ťažké, lebo hneď ako sme to pocítili, povedali sme niečo také, čo znelo, ako keby by si to povedal ty, napríklad niektorý z tvojich vtipov alebo len vetu, ktorá priam prosila, aby ju človek povedal tvojím hlasom. Alebo keď si Ilan prehol golier košele takým pohybom, ako si to robil ty, alebo keď urobil omáčku na špagety, ktorú si ma naučil robiť, alebo tisíc a jednu ďalšiu vec. A potom sme si pozreli do očí a napadlo nám: ktovie, kde sa práve nachádzaš a ako sa máš.“

„Ora, neutekaj,“ zastená za jej chrbtom Avram, ale ona ho nepočuje.

Aj to bol život, prekvapene si pomyslí. Súčasť plnosti našich životov: prázdno po tebe, ktoré nás naplňalo.

V určitú chvíľu sa celé jej bytie sústredilo do jediného pohľadu na Ofera, keď sa mu uprene zahľadela do duše ako cez jednostranné zrkadlo, na jedno miesto, kde videla to, o čom on sám nevedel.

A možno preto sa ti prestal pozerat' do očí. Možno preto s tebou nešiel do Galiley.

Už v sebe neudrží, čo v nej vyvierá. Dosiahla určitý vrchol a niečo v nej sa rozpadáva, rozpúšťa a uvoľňuje od akéhosi vnútorného prekvapenia zmiešaného s láskavou nehou. Vysoká, silná, ako amazonka stojí na skale vysoko nad Avramom, s rukami na bokoch, a prezerá si ho prenikavým pohľadom. Potom sa zasmee. „Nie je to bláznovstvo? Nie je to šialenstvo?“

„Čože?“ zadychčane sa spýta Avram. „Čo je šialenstvo?“

„Najprv utečiem na kraj sveta a potom sa ani na pol kroka neviem vzdialit' od domova.“

„Aha, tak je to. Ty teraz utekáš domov?“

„Keď som odtiaľ odchádzala, bolelo ma všetko, celé telo.“

„Och.“ Pomasíruje si bok, ktorý ho bolí od krátkeho šprintu dolu svahom.

„Iste si myslíš: táto šialená žena ma uniesla.“

Zdvihne k nej širokú, spotenú tvár a usmeje sa. „Stále čakám, aké výkupné mi ponúkneš.“

„To je jednoduché.“ Skloní sa k nemu, ruky na kolenách, prsia presne v otvore košele.

„Ponúkam ti Ofera.“

A vyrážajú – páči sa jej, ako tie slová pulzujú: a vyrážajú, priatelia vyrážajú – a cesta je ľahká, aj im dvom je ľahšie na duši, prvýkrát od začiatku cesty sa zdá, že natoľko neskláňajú hlavy a neupierajú oči na chodník a na špice topánok. Chodník ich vedie hore a dolu svahom, potom sa z neho stane široká štrkovitá cesta, prelezú cez ochranný plot a v húštine stratia

značky. Všetko pokrýva vysoké zelené bodľáče, preto sa rozhodnú, že sa budú spoliehať na svoju cestovateľskú intuíciu, a odvážne a bez slova prejdú ďalších niekoľko sto metrov cez bodľáče, bez záchytného bodu, ktorý by im povedal, kadiaľ ísť, bez ukazovateľa – ako keď robí batol'a svoje prvé kroky, pomyslí si Ora –, a jej úzkosť o Oferu narastá, cíti, že teraz mu nepomáha, že vlákno, ktoré okolo neho uviazala, sa uvoľňuje. Lenže po chodníku ani stopy, a ich kroky sú stále ťažšie, každú chvíľu zastanú, aby sa poobzerali okolo seba, a medzitým ich pozorujú iné páry očí: jašterica zastane a podozrievavo si ich obzerá, ďalšia okolo nich preletí s kobyľkou v papuli a vidlochvost krátko váha, kým znesie vajíčko na stonku fenikla. Zdá sa, že všetky tieto tvory cítia, že sa narušil všeobecný rytmus sveta, že ktosi zablúdil. Ale vtom Avram s Orou zbadajú oranžovo-modro-bielu značku, svetielkujúcu na skale, a obidvaja na ňu ukážu, potešení svojím malým víťazstvom. Avram k nej pribehne a pošúcha chodidlom po skale, samozrejme, samec si značí svoje teritórium, a obidvaja sa priznajú, že sa báli, a v duchu sa pochvália za to, že sa im podarilo nechať si to pre seba a nezaťažovať tým toho druhého. Značky sa odteraz objavujú častejšie, ako keby chcel chodník odškodniť turistov za to, že ich tak dlho skúšal.

„Na niečo som si spomenula,“ povie Ora. „Keď sa Ofer narodil, keď sme ho priniesli z nemocnice, stala som si k jeho postieľke a pozerala sa naňho. Spal, bol taký maličký, ale mal veľkú hlavu, červenú tvár celkom pokrčenú, na lícach mu presvitali vlásoknice od námahy, s akou sa rodil, a hneď pri tvári mu ležala zovretá pästička. Vyzeral ako malý boxer, drobučký a zúrivy, ako keby sa plne sústredil na hnev, ktorý akýmsi spôsobom privliekol na tento svet. Ale predovšetkým vyzeral osamelo. Ako keby bol spadol z inej planéty a vedel len to, že sa musí brániť.“

„A vtedy prišiel Ilan, postavil sa vedľa mňa, objal ma okolo pliec a pozeral sa naňho spolu so mnou, a bolo to celkom iné, ako keď sme domov priniesli Adama.“

Avram sa pozerá na všetkých troch, potom rýchlo odvráti tvár a cituje nápis, ktorý Ilan pripevnil na dvere Adamovej izby: *„Vedenie hotela žiada hostí, aby po dosiahnutí veku 18 rokov hotel opustili!“*

„A Ilan mi porozprával, že keď slúžil v armáde a poslali ho na novú základňu, kde nikoho nepoznal a ani nechcel poznať, najprv si našiel posteľ v najvzdialenejšom kúte a prvých niekoľko hodín iba spal, aby sa prispôbil novému prostrediu v nevedomí, v spánku.“

Avram sa na ňu zmätene pozerá. „To je pravda. Na základni v Tasse ho pol dňa hľadali. Mysleli si, že mu po ceste preskočilo.“

Ora si spomenie, ako dotlačila Ilana k Oferovej postieľke, keď spal so zaťatou päsťou, a s dôrazom povedala: „Nech sa páči, miláčik. Vyrobila som ďalšieho vojaka pre Izraelské

obranné sily.“ Ilan jej rýchlo odpovedal žiadanou poznámkou, že keď Ofer dospeje, už bude mier.

Ktorý z nás dvoch mal pravdu?

Kráčajú bok po boku, ponorení do seba, a predsa navzájom prepletení. Kým Ora rozpráva, Avramovi na líkach prerážajú kapilárne kanáliky. Kde som bol, keď oni dvaja stáli nad Oferovou postieľkou? Čo som v tej chvíli robil? Niekedy, keď skúša nový liek, prebudí sa s neznámou bolesťou, leží s otvorenými očami, tvár mu zalieva studený pot a počúva, ako prúd infikovanej krvi vteká do orgánu, o existencii ktorého dovtedy nevedel. Tak sa teraz cíti, až na to, že je to celkom iný strach, utajený a zároveň desivý, a zdá sa, že objavujúce sa kanáliky kreslia mapu novej krajiny.

Ora pocíti, že jej ruksak takmer nič neváži, ako keby k nej ktosi zozadu potichu pristúpil a podpíeral ju. Chce sa jej spievať, kričať od radosti, tancovať krížom cez polia. Aké veci mu hovorí! Aké veci si hovoria navzájom!

„Ora, zase utekáš.“

Nevie, či tým myslí iba rýchlosť jej chôdze.

Začne sa smiať pískavým hlasom. „A vieš, čo vždy Ofer hovorí, že chce robiť, keď vyrastie?“

Avram vytvorí tvárou otáznik a zadrží dych, prekvapený jej ľahkomyselným vpádom do budúcnosti.

„Chce“ – chytí sa za brucho, fufne, neschopná riadne hovoriť – „chcel by takú prácu, kde na ňom robili pokusy v spánku.“

A zase sa usmievaš, pomyslí si Ora. Len opatrne, lebo ti to zostane. Ale nie, páčia sa mi tvoje úsmevy, nepotláčaj ich. So svojimi tromi mudrcmi si ich príliš neužijem. Lebo tí traja vedia len žartovať. Smiech sa im veľmi nedarí, najmä ak sa majú smiať na mojich vtípoch. Majú takého čudného kolektívneho ducha, ktorý im zakazuje smiať sa na mojich vtípoch. „Ako môžeš chcieť, aby sa niekto smial na tvojich vtípoch, keď sama vyčerpáš všetok smiech od začiatku?“ spýtal sa raz Ilan.

Chce mu povedať: Ofer sa smeje presne tak ako ty. Ako rybárikovec odzadu. Chvíľu mlčí. A tvoj smiech? Ten z minulosti? Ani nevie, ako ho má charakterizovať. Takmer sa spýta: ešte sa ti stáva, že ti pri smiechu tečú slzy? Až kým si neľahneš na chrbát a nezačneš mykať rukami a nohami? A smeješ sa vôbec niekedy? Existuje niečo také, čo ťa vie rozosmiať?

To mladé dievča, ktoré spomínal. Dokáže ho rozosmiať?